

ISBN: 978-625-7014-55-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 263

Edebiyat

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Editör

Kadir Daniş

Düzeltili

Eray Sarıçam

Mizanpaj

İrem Sönmez

Kapak

Harun Tan

1. BASKI

Nisan 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İnce Ayar
Hassas Mi'yar

M. FATİH ANDI

KETEBE

M. Fatih Andı

1962 Adana doğumlu. 1985'te bitirdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2011 yılına kadar öğretim üyesi olarak çalıştı. Yurt içi ve dışında çeşitli üniversitelerde dersler verdi, çok sayıda bilimsel etkinliğe katıldı, çeşitli kurum ve kuruluşlarda görevler aldı. 2011-2018 yılları arasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı idi. Halen aynı üniversitenin rektörü olarak görev yapmaktadır. Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) aslî üyesidir.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *İnsan Toplum Edebiyat* (1995), *Servet-i Fünûn'a Kadar Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri* (1995), *Mektuplarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (1998, H. Yorulmaz ve Y. Daşcıoğlu ile birlikte), *Kartpostallarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (1998, H. Yorulmaz ve Y. Daşcıoğlu ile birlikte), *Roman ve Hayat* (1999, Türkiye Yazarlar Birliği yılın en iyi edebî tenkit kitabı ödülü), *Hayata Edebiyatla Bakmak* (2006, Türkiye Yazarlar Birliği yılın en iyi deneme kitabı ödülü), *Güneşe Tutulan Ayna - Şiir İncelemeleri* (2011), *İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı* (2010, H. Akay'la birlikte), *Emperyalizme Direniş Bilinci: Çanakkale* (2015), *Bir Dağ Nasıl Söylerse Öyle: Cahit Zarifoğlu* (2017), *Akrebi Kuyruğundan Tutmak* (2018), *Şiirin Ufku* (2019).

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	9
------------	---

YÂR GİDER, SÖZÜ KALIR.

İnce Ayar	11
Hassas Mi'yar	15
“Târîhi Tahayyül Diye Tarîf Ediyorlar...”	21
Şi'r-i Kadîm Bir Meş'ale midir?	25
Roman: Masum Bir Tür mü, Modernleşmeye Uvertür mü?.....	33
Hazreti Peygamber'in Hayatını Romanla Kurmak	40
Bir Şehri Hatıralar ile Sevmek	54
Asıl Olan Soruyu Sormaktır.....	58

SÖZ UÇAR, SIZI KALIR.

İstanbul'un Fethinin Modern Türk Şiirine Yansımaları	63
XIX. Yüzyıldan Bugüne Türk Edebiyatında İstanbul	82
Mehmet Akif'in Dârülfünûn Hocalığı.....	104
Sultan II. Abdülhamid'e Karşı Edebî Muhalefet.....	117
Saray Karşısında Tevfik Fikret.....	147
Yakın Arkadaşlarının Tanıklığıyla Servet-i Fünûn'un İki Kutbu: Halid Ziya ve Tevfik Fikret	173
Ahmed Midhat Efendi'nin Paris'i.....	189

ÖNSÖZ

Büyük edebiyatlar; “ölçü”sü sağlam alınmış, mizanı muhkem yapılmış, çatısı kavî çatılmış binalar gibidir. Ne zaman ki bu ölçü sapar, mizan çatlar; temel kayar. Çünkü denge şaşmış, yapı ölçüden taşmıştır.

Bu, bizim için de böyle olmuştur.

Türk edebiyatının da mizanı XIX. yüzyıldan itibaren saptmaya başlar. Terazinin ibresi o günden bugüne bir sabit ayar tutturamaz, kefeleler iner çıkar. Bunun hasılası, toplumsal hayatımızın diğer alanlarında olduğu gibi, edebiyat ve sanat alanlarındaki büyük istikrarsızlık olarak tezahür etmiştir.

Oysa o güne kadar fert ve toplum hayatımızın her alanını inşa etmiş olan Büyük Öğreti'nin ilkesi açık ve kesindir:

“Bir de sakın ola ki ölçüyü bozmayın.”

Ayarı sağlam, ibresi muhkem olmayan bir terazinin tarttığı ürünün de değeri makbul olmaz. Şüphe varsa, itminan kaybolmuş demektir.

Ayarın sıhhati, mi'yarın hassasiyeti ile mümkündür. Mi'yar elinizden çıkmışsa, elmasla kömür, altınla demir aynı değere tabi tutulur. Altının kalpı da has altın muamelesi görmeye başlar. “Mağşûş” olanın saf olanla farkı ortadan kalkar.

Bizim XIX. asırdaki edebiyatımızın büyük değer kaybı bundandır. Bu yüzdendir ki geçmişinde onca büyük ve her anlamda “klasik” şaheserler üreten asırlardır onları diri tutan bir estetik zevk ve kabulün çocukları, birden yeni konuşmaya başlamış bebeler gibi basit, zevksiz metinler ortaya çıkarmaya başlamışlardır. Bu metinlerin bugün bir güzellik heyecanı taşımaktan çok, yazıldıkları dönemin görme bozukluğunu veya yordam yoksulluğunu bir arkaik metin niteliği ile taşımaktan öte bir değerinin olmaması bundandır. Kendisi olmaktan çıkmak, bizi başkası yapmaz; en fazla “mukallit” oluruz. Taklit hiçbir vakit aslın yerini tutmaz. Sezai Karakoç’un dediği, hikmetin ta kendisidir:

“Herkes gibi olmak, olmayacak bir şey,
Herkes gibi olmak, olmamak gibi bir şey.”

Batılılaşmayı bu açıdan da görüp anlayabiliriz. “Biz” dediğimiz, “bizim” dediğimiz bir aidiyet dünyasından çıkıp herkesin yol belleyerek girmeye çalıştığı puslu ve taşlı bir balçık tarlasına, herkes gibi olmak çabası ile girmek. Olmamak, olamamak... Bugünkü ikircikli yapımız, bugünkü karmaşamız ve kavgamızın en derinlerinde bu sızı sinsi bir nabız gibi atmaktadır. Bu yüzdendir ki en küçük bir heyecan veya hareketlenmede bu nabız atışı, bünyeyi tıkanma noktasına taşıyan bir çarpıntıya dönüşmektedir.

Kalp olanı sahih olandan, katışık olanı saftan ayıracak bir “hassas mi’yar” ihtiyacı belki de her alandan daha çok sanat, edebiyat ve düşünce hayatımız için gereklidir. Son asırların gizli “ayyar”ları en çok bu sahalarda bize “ince ayar” çekmenin hesabını yapageldiler. Bozucu ince ayarları fark etmek, hassas mi’yarlara sahip olmakla mümkündür. Zira ölçüye en çok ayar bozulunca ihtiyaç duyulur.

Bu kitabın bu hassasiyetin oluşması için küçük de olsa bir ilgi kıvılcımı sağlaması, bizi mutlu ve mutmain kılacaktır.

M. Fatih ANDI

23.02.2020

*YÂR GİDER,
SÖZÜ KALIR.*